

The Clay

Jan Bäcklund

2013-09-15

En slags dansk version af en tekst til udstillingen The Clay, kurateret af Katja Serber i Albrechtsen's Bunker, Kgs Have, Copenhagen, september 2013.

Modsat udstillinger af de fleste andre ting, der i udstillingssituationen bliver eksponerede og, ja, stillet til skue, efterlader udstillinger af ler, som er blevet formet og brændt, beskueren med en følelse af noget ufuldstændigt, af noget endnu ikke modtaget, af noget, der er forblevet skjult og okkult for beskuerens blik. Denne keramiske okkultisme eller ufuldstændighed, er, tror jeg, ikke en tilfældig oplevelse, men snarere en iboende kvalitet ved keramik som sådan, en kvalitet som gør keramik til noget ganske forskelligt fra maleri, skulptur og arkitektur, de tre discipliner som har formet vores begreber om de skønne kunster.

Den mest åbenlyse årsag til denne følelse af ufuldstændighed er, at en blot visuel perception af et stykke keramik er helt igennem utilstrækkelig. At stå og betragte et keramisk arbejde svarer til at høre en beskrivelse af et maleri, som, godt nok er en poetisk genre i sig selv, men ikke desto mindre forbliver helt og aldeles væsensforskellig fra en malerisk erfaring. Et hvilket som helst keramisk arbejde må selvfølgelig også være visuel, og keramiske og glasurbaserede produkter som kakler og emaljemaleri er først og fremmest visuelle. Men når vi beundrer kakler, gør vi det så netop ikke gennem at lade hånden glide hen over dem? Og er ikke emaljemaleri lavet for at vi skal se det samtidigt som vi lader en finger glide hen over billedet? Dette er også min pointe: keramik kan kun blive "modtaget" ved håndtering, når man holder det mellem sine hænder. Det er dog på ingen måde så, at øjet leder hånden. Det er omvendt hånden som leder øjet. Perceptionen af keramik er helt igennem taktil, til den grad, at det som ses, er bestemt af den sanselige berøring. Formentlig er det også derfor som keramik forholder sig så akavet til ideen om de skønne kunster: intim snarere end offentlig, taktil snarere end visuel, ses med fordel i et reflekteret lys fremfor i et direkte, og at den bærer på et løfte, at den brændte jord vil bringes til live, som var den genopstået i modtagerens livgivende hånd.

Denne genopstandelse af stof til en sanselig erfaring har sine rødder i en anden, mindre

åbenlys, okkultisme, som keramikken har til fælles med de andre af "ildens kunster", som Claudius Popelin kaldte dem: emaljemaleri og glasmageri, i det at stoffets transformationer i alle tilfælder er tilvejebragt gennem ildens mellemkomst i ovnens lukkede rum. Det er i denne henseende som keramikken er en filosofisk eller videnskabelig kunst, givende form til det mysterium som skabelsen er. Dersom denne skabelse eller transmutation sker i ovnens hermetiske rum, bliver kunstnerens værktøjer de aristoteliske elementer: jordens og vandets proportioner og administration af ild gennem luft.